

Broj XIX / 2016
Bilten o procesu pregovora
o pristupanju Srbije Evropskoj uniji

GDE JE CIVILNO DRUŠTVO NA SAMITU U PARIZU?

TEMA BROJA STR. 5–6

INTERVJU STR. 3–4

Srđan Cvijić, Institut za evropsku politiku Fondacije
za otvoreno društvo u Briselu

AKTUELNO STR. 7–8

Otvorena poglavlja 23 i 24 u pregovorima Srbije o
pristupanju EU
Snažna podrška slovačkog predsedništva EU za
nastavak procesa proširenja

U FOKUSU STR. 9

Novi raspored predsedavanja EU

PREDSTAVLJAMO STR. 10

Poglavlje 7 – Pravo intelektualne svojine

- 1. jul** **Slovačka preuzela predsedavanje EU**
Slovačka je preuzela šestomesečno predsedavanje Evropskom unijom. Biće to prvo predsedavanje Slovačke, a 116. rotirajuće predsedavanje EU. Slovačka je ušla u Uniju pre 12 godina sa još devet, mahom bivših komunističkih, zemalja iz Centralne i Istočne Evrope. Ova zemlja je i članica evrozone od 2009. godine. [Više...](#)
- 4. jul** **Samit o Zapadnom Balkanu u Parizu – pažnja usmerena na povezivanje i omladinu**
Lideri šest zemalja Zapadnog Balkana kao i lideri Nemačke, Austrije, Francuske, Italije, Slovenije i Hrvatske sastali su se u Parizu, u okviru Berlinskog procesa pokrenutog 2014. godine. Cilj samita bilo je jačanje saradnje u regionu kroz infrastrukturne projekte, stvaranje regionalnog tržišta električne energije i saradnja u omladinskoj politici. Tokom samita analiziran je napredak ostvaren u sprovođenju pratećih reformskih mera u oblasti saobraćaja i energetike, koje su premijeri dogovorili prošle godine u Beču. [Više...](#)
- 12. jul** **Počela realizacija IPA 2015**
Predstavnici Vlade Srbije i Evropske komisije potpisali su finansijski sporazum kojim se iz Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA II) za 2015. godinu, od ukupno 196,6 miliona evra namenjenih Srbiji, odobrava prvih 39,7 miliona evra. Sredstva su namenjena realizaciji projekata u oblastima reforme pravosuđa i unutrašnjih poslova, kao i projekata koji doprinose procesu pregovora i usklađivanja sa propisima EU. [Više...](#)
- 18. jul** **Na Trećoj međuvladinoj konferenciji u Briselu otvorena poglavlja 23 i 24**
Odluka o otvaranju pregovaračkih poglavlja 23 i 24 doneta je na Trećoj međuvladinoj konferenciji u Briselu u skladu sa uslovima predstavljenim u zajedničkim pozicijama EU (Zajednička pozicija EU za poglavlje 23 i Zajednička pozicija EU za poglavlje 24). Na konferenciji su predstavljene pregovaračke pozicije Srbije za Poglavlje 23 (Pravosuđe i osnovna prava) i Poglavlje 24 (Pravda, sloboda i bezbednost). [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Danijela Božović, Mirko Popović, Tamara Skrozza i Srđan Đurović

Autori: Danijela Božović, Nemanja Todorović Štiplija i Milica Škiljević

Lektura: Marijana Milošević

Objavlivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima” podržala je Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji. Godišnji rad BOŠ podržava Evropska unija u okviru programa Evropa za građane i građanke. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo ili Evropske unije. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

CIVILNO DRUŠTVO JE PARTNER, A NE PROTIVNIK

Srđan Cvijić, Institut za evropsku politiku Fondacije za otvoreno društvo u Briselu

Srđan Cvijić, Institut za evropsku politiku Fondacije za otvoreno društvo

O procesu evropskih integracija na Zapadnom Balkanu, budućnosti politike proširenja i Berlinskom procesu kao novom prostoru za delovanje, za bilten „Progovori o pregovorima“ govori Srđan Cvijić, analitičar Instituta za evropsku politiku Fondacije za otvoreno društvo u Briselu.

Da li je proces pristupanja EU poslednja dobra prilika da se sprovedu reforme država i društava na Zapadnom Balkanu? Ako uporedimo situaciju danas i situaciju u trenutku kad je započeo proces evropskih integracija, u kojoj meri su domaći akteri iskoristili tu priliku?

Za zemlje Zapadnog Balkana ne postoji alternativa pristupanju EU kada je reč o sprovođenju reformi države i društva. Potpuna demokratizacija zemalja Zapadnog Balkana, uspostavljanje vladavine prava, stvaranje otvorenog društva, zaista jesu povezani sa perspektivom ovih država za članstvo u EU. Teško je uporediti različite faze procesa pregovora o pristupanju pošto one u velikoj meri zavise od razvoja događaja u EU uopšte i bitno se razlikuju od jedne do druge zemlje na Zapadnom Balkanu. S obzirom na to, ne mogu se posmatrati samo domaći akteri u ovom procesu već se mora gledati i na EU i na to kako države članice EU upravljaju ovim procesom. U tom smislu suočavamo se sa dvostrukom kontradikcijom. Kada je reč o zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima i njihovom vođstvu, često čujemo frazu „mi ne sprovodimo reforme zbog EU već za naše dobro“; međutim, reforme su ponekad samo rezultat pritiska EU i dugotrajnog „potezanja konopca“ sa Evropskom komisijom i državama članicama EU. Ukoliko je reč o EU, još jednom ću to ponoviti, nikad nije dovoljno, postoji očigledna neusaglašenost između manjka političke posvećenosti daljem proširenju i uobičajenog pristupa u pogledu pregovora o pristupanju EU.

Postoji li opasnost da proces pristupanja na kraju postane više „politički“ nego „suštinski“, tj. da ga vladajuća elita „zarobi“ za potrebe postizanja političkih ciljeva pre nego za potrebe suštinske transformacije društva?

Članstvo u EU zemalja Zapadnog Balkana ne predstavlja samo po sebi ostvarenje cilja. Dovoljno je pogledati stanje u pogledu ljudskih prava i demokratije u nekim državama članicama EU da se shvati da borba za otvoreno društvo u priličnoj meri

ostaje izazov čak i nakon ulaska određene države u EU. Takođe je važno imati na umu da je proces evropskih integracija bio i u velikoj meri će i ostati politički proces. To je važno u slučaju stupanja Grčke, Portugala i Španije u članstvo EU, važno je za proširenje EU poznato kao „veliki prasak“ i ostaće tako i u slučaju zemalja Zapadnog Balkana. Vladajuća elita u ovim zemljama nesumnjivo će nastaviti sa pokušajima da instrumentalizuje proces pristupanja EU za svoje sopstvene političke potrebe. Na civilnom društvu i građanima u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima je da nastave da pokušavaju da utvrde pravila te igre, tj. da traže pozitivne promene u okviru pregovora o proširenju EU i izvan toga.

Evropska unija posvećuje sve više pažnje ulozi civilnog društva u procesu pristupanja EU. „Novi pristup“ u pogledu proširenja to potvrđuje. Kako ocenjujete koraka koje je EU do sada preduzela na polju jačanja uloge civilnog društva? U kojim su aspektima potrebna dodatna zalaganja?

Ja sam izvesno među onima koji aplaudiraju Evropskoj komisiji zbog novog pristupa pregovorima o proširenju EU i zbog nove metodologije i zbog uključivanja civilnog društva u proces, i u Briselu – na centralnom nivou, kao i kroz konsultacije sa delegacijama EU u regionu. Međutim, ima još toga da se uradi da bi vlade zemalja kandidata i potencijalnih kandidata videle organizacije civilnog društva više kao partnere koji im mogu pomoći u ispunjavanju merila u okviru procesa pregovora o proširenju EU nego kao nužno zlo u procesu. Više od konkretnih novih instrumenata potrebno je usvajanje potpuno nove filozofije. Mi često mešamo institucionalizaciju određene prakse sa krajnjim rezultatima. Konsultacije sa civilnim društvom u procesu pregovora o pristupanju EU su savršeni primer toga. I Evropska komisija i vlade u regionu treba da iskorače iz postojećih mehanizama i potraže neophodnu stručnu pomoć civilnog društva, čak i kad im se ona ne nudi.

Cilj Berlinskog procesa je da zadrži proširenje kao jedan od prioriteta u agendi EU. Pošto su prošle dve godine od njegovog početka, verujemo da je moguća evaluacija procesa, kao i procena njegovih budućih rezultata. Da li ovaj proces ostvaruje svoje ciljeve? Ako se imaju na umu iskustva i rezultati samita zemalja Zapadnog Balkana u Beču i Parizu, šta se još može učiniti ne bi li se proces dalje unapredio?

Slažem se sa vašom ocenom situacije. Berlinskim procesom zatraženo je da se na neki način popuni politička praznina koju je stvorila najava predsednika Evropske komisije da neće biti daljeg proširenja tokom mandata ove Evropske komisije (tj. pre 2019–2020. godine). Ako merimo uspeh Berlinskog procesa po ovom relativno skromnom cilju, rekao bih da je to do sada samo donekle bilo uspešno. Uprkos šoku zbog rezultata referendu-

ma u Velikoj Britaniji, šefovi država i vlada članica EU prisutni na Konferenciji u Parizu 4. jula ponovo su potvrdili da postoji perspektiva zemalja Zapadnog Balkana za članstvo u EU. To jeste pozitivno. Pa ipak, kada je reč o pokušajima da se uključi civilno društvo u ceo proces kroz Forum civilnog društva, uprkos snažnim nastojanjima Evropskog fonda za Balkan, Erste fondacije i njihovih lokalnih partnera (među najnovijima „Evropske alternative“ iz Pariza), mnogo više se mora uraditi. U Beču i Parizu, Konferencija šefova država i vlada i sastanak ministara u okviru Berlinskog procesa održani su uporedo sa Forumom civilnog društva, uz vrlo malo, tek simbolične, međusobne povezanosti ova dva skupa. Da bi se dalje poboljšao proces u susret Rimu 2017, a imajući na umu vaše prethodno pitanje o uključivanju civilnog društva u širi proces pristupanja EU, rekao bih da organizacijama civilnog društva treba dati pristup drugim sastancima u okviru Berlinskog procesa a Forum civilnog društva treba da obezbedi javni okvir za suvislu diskusiju o politikama koja bi uključila donosiocje odluka sa Zapadnog Balkana i iz EU, kao i predstavnike civilnog društva.

Gledajući izvan proširenja, može li novi pristup Unije, usmeren na civilno društvo, postati efektivni i održivi segment unutrašnje politike u zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima?

Vraćamo se na ono što sam već rekao. Širenje takvog pristupa gde je civilno društvo aktivno uključeno u rasprave o kreiranju politike na nacionalnom nivou u tim zemljama moguće je jedino uz radikalnu promenu pristupa – takvu da vlade u regionu organizacije civilnog društva vide kao prednost i partnere pre nego kao protivnike.

Može li saradnja civilnog društva na regionalnom nivou obezbediti regionalni pristup procesu evropskih integracija i voditi ka jačoj i boljoj artikulaciji problema i zahteva koji stoje pred državom i akterima iz EU?

Pristupanje EU jeste i ostaće bilateralni proces koji uključuje EU, s jedne, i pojedinačne zemlje kandidate, s druge strane. To je nedavno u Parizu podvukla i nemačka kancelarka Angela Merkel, koja je izjavila da će proces pristupanja EU ići „različitim brzinom“, što bi trebalo da znači da će se zemlje Zapadnog Balkana integrisati u EU u različitim fazama, bez „velikog praska“ u proširenju na Zapadni Balkan. S obzirom na to, saradnja i razmena primera najbolje prakse između organizacija civilnog društva iz različitih zemalja kandidata i potencijalnih kandidata je od ključnog značaja ako želimo da vidimo delotvorniji i transparentniji proces pristupanja EU. Nedavno sam u Briselu imao priliku da razgovaram o izazovima u pogledu vladavine prava i političkih kriterijuma za pristup EU sa nekoliko OCD sa Zapadnog Balkana i odabranim zvaničnicima EU. Mera u kojoj su problemi sa kojima se različite zemlje Zapadnog Balkana suočavaju isti, naročito kada je reč o nazadovanju demokratije, upadljiva je. Ipak mi ostajemo prilično neobavešteni o onome što su naši susedi uradili da se izbore sa ovim negativnim trendovima.

U nedavno objavljenom članku na veb-portal „EurActiv“ napisali ste da „EU treba da se direktno poveže sa građanima Zapadnog Balkana“. Razvija li EU ovu vrstu povezanosti u Srbiji danas? Uzima li EU u obzir kritike civilnog društva u vezi sa situacijom u Srbiji, naročito u pregovaračkim poglavljima koja su nedavno otvorena?

Kada sam to napisao, gledao sam širu sliku od samih odnosa EU sa civilnim društvom u regionu, pa i u Srbiji. Proces pristupanja EU, bez obzira na pokušaje da se uvede inkluzivniji pristup organizacijama civilnog društva, u velikoj meri ostaje isključivo odnos između EU i vlada u regionu. Građani na Zapadnom Balkanu ostaju gotovo potpuno isključeni iz ovog procesa, bez mogućnosti da direktno osete koristi od njega. Ono što nam je potrebno jeste novi sporazum između EU i građana na Zapadnom Balkanu. Ovo se može postići većim insistiranjem na tome da zemlje kandidati i potencijalni kandidati sprovedu politike EU, što je obično rezervisano za države članice. To bi moralo da obuhvati integraciju sa politikama EU koja je u većoj meri sektorska, po ugledu na primer Energetske unije, Horizonta 2020 itd., ali i činjenje strukturnih fondova dostupnim za zemlje kandidate i otvaranje tržišta rada u EU za radnike sa Zapadnog Balkana. Privremeni programi za zapošljavanje građana sa Zapadnog Balkana koje nude neke države članice predstavljaju korak u dobrom pravcu. Sektorsku integraciju nikako ne treba razumeti kao zamenu za puno članstvo u EU, već je treba videti kao podsticaj za reformu dok se čeka pristupanje EU. Dakle, da odgovorim na vaše pitanje: da, još uvek nam nedostaje ovakvo povezivanje i u Srbiji i u ostatku regiona.

Kako ocenjujete delotvornost postojećeg modela učesća civilnog društva, na primer, u pregovorima o pristupanju Srbije odnosno Crne Gore, na nivou njegove organizovanosti i ekspertize? Koji su najveći izazovi u tom pogledu?

Organizacije civilnog društva su u većoj ili manjoj meri uključene u proces pregovora o pristupanju EU. U Srbiji se sa njima konsultuje, u Crnoj Gori one neposredno učestvuju u pregovaračkim radnim grupama. Međutim, mnogi dokumenti značajni za pregovore o proširenju im se ne stavljaju na uvid. Preliminarni izveštaji, stručna mišljenja o nacrtima propisa, izveštaji stručnjaka iz TAIEX-a, izveštaji pripremljeni u okviru tvining projekata u velikoj meri ostaju nedostupni za zainteresovane strane u regionu koje su izvan izvršne vlasti. Čak ni parlamenti u regionu nemaju uvid u ove dokumente. Uprkos pokušajima OCD (u Crnoj Gori) da dobiju pristup pomenutim dokumentima, do ovog trenutka Evropska komisija je odbijala da im to omogući, tvrdeći da ima vlasništvo nad dokumentima i stoga i pravo da odluči ko će ih dobiti. Nadam se da ću videti promenu ove politike Evropske komisije u bliskoj budućnosti.

Šta bi civilno društvo trebalo da uradi kako bi prevazišlo poteškoće u nastojanjima da utiče na kreiranje politike i pruži kvalitativni doprinos procesu evropskih integracija?

Trenutno se suočavamo sa situacijom u kojoj s tehničke strane zemlje manje ili više napreduju u procesu pristupanja EU, ali stagniraju ili nazaduju u političkim kriterijumima za pristupanje EU. Imamo manjak slobode medija, odsustvo jednakih uslova za slobodne i fer izbore, korumpirane oligarhije na vlasti, zemlju koju su zarobile političke partije. Postoje izvesne razlike među zemljama, ali ovo je zajednički trend i u velikoj meri važi i za Srbiju. Civilno društvo treba da nađe načine da se praćenje usaglašenosti sa političkim kriterijumima (iz Kopenhagena) za pristupanje EU delotvornije sprovodi u okviru pregovora o proširenju EU. Svi to treba da tražimo od EU.

Intervju pripremila Danijela Božović

GDE JE CIVILNO DRUŠTVO NA SAMITU U PARIZU?

Francuska je 4. jula 2016. godine bila domaćin Samita zemalja Zapadnog Balkana i Evropske unije. Predsednik Francuske Francois Oland ugostio je u Jelisejskoj palati šefove vlada zemalja Zapadnog Balkana radi razgovora o nastavku procesa evropskih integracija. Samit u Parizu, koji predstavlja nastavak Berlinskog procesa pokrenutog 2014. godine, održan je u posebnom trenutku – neposredno posle referenduma u Velikoj Britaniji, kao i u vreme kada se iščekivalo zeleno svetlo za otvaranje poglavlja 23 i 24 u pristupnim pregovorima Srbije sa EU. Politička agenda Samita fokusirala se na više značajnih pitanja: povezanost saobraćaja i energetike, saradnju u omladinskoj politici, ekonomiju i bezbednost granica.

Analizirajući medijske izveštaje iz regiona posle samog događaja, nije teško primetiti da se četiri od šest država smatraju „liderima regiona” u nekoj oblasti. Pažnja medija bila je nedovoljno fokusirana na konkretizovanje zaključka Pariskog samita, kao i na prateće događaje Samita, poput Forumu civilnog društva. Sporadično se izveštavalo o sastanku privrednih komora regiona, kao i o konferenciji o mladima. Najveću pažnju mediji su posvetili bilateralnim susretima šefova svojih vlada, i ponovljenim tvrdnjama o spremnosti Evropske unije za nastavak proširenja, pa i čestitkama za uspeh u dosadašnjem toku pristupanja EU.

Samit o Zapadnom Balkanu inicirala je nemačka kancelarka Angela Merkel 2014. godine, kada je u Berlinu održan prvi skup s ciljem da se ojača podrška evropskoj perspektivi, ekonomskom razvoju i boljoj infrastrukturnoj povezanosti unutar regiona, kao i regiona sa zemljama EU. Nakon Berlina (2014) i Beča (2015), ove godine sastanak se održao u Parizu. Šefovi država i vlada Srbije, Albanije, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Kosova sastaju se s najvažnijim političarima Evropske unije, Nemačke, Francuske, Austrije i drugih zemalja Unije. Sledeći u nizu događaja iz serije tzv. Berlinskog procesa biće organizovan u Rimu 2017. godine.

Osnivanje Kancelarije za saradnju mladih

Uspostavljanje Regionalne kancelarije za saradnju mladih (*Regional Youth Cooperation Office – RYCO*) svakako je najvažniji rezultat Pariskog samita i istovremeno jedini rezultat konkretna stvar koji je proizašao iz Berlinskog procesa. Ova kancelarija inspirisana je francusko-nemačkom saradnjom preko slične institucije za mlade, osnovane 1963. godine, kako

R·Y·C·O
Regional Youth Cooperation
Office of the Western Balkans

Foto: Regionalne kancelarije za saradnju mladih (*Regional Youth Cooperation Office – RYCO*)

bi se povezali mladi ljudi iz dve zemlje, među kojima je posle rata postojao duboki jaz. Ceremoniji potpisivanja sporazuma o uspostavljanju Regionalne kancelarije za mlade prisustvovali su predsednik Francuske Francois Oland, nemačka kancelarka Angela Merkel, premijeri Hrvatske i Slovenije, Tihomir Orešković i Miro Cerar, austrijski kancelar Kristijan Kern, kao i potpredsednica Evropske komisije i visoka predstavnica za spoljnu i bezbednosnu politiku EU Federika Mogherini. Kako to obično kod balkanskih medijskih izveštaja biva, svi

Na Samitu zemalja Zapadnog Balkana održanom u Parizu potpisan je sporazum kojim se predviđa osnivanje Regionalne kancelarije za saradnju mladih (*Regional Youth Cooperation Office – RYCO*).

Regionalna kancelarija za saradnju mladih predstavljaće institucionalni mehanizam kojim se obezbeđuje održiva regionalna saradnja među mladima, a promovišu: pomirenje, mobilnost, aktivno građanstvo i interkulturalno učenje. Zajedničko delovanje regiona i povezivanje mladih ljudi veoma je značajno u kontekstu daljih evropskih integracija, promocije i širenja pozitivnih evropskih vrednosti, jačanja evropskog duha, razumevanja koncepta Evropske unije i njenog značaja za građane.

Radna grupa za formiranje Regionalne kancelarije za saradnju mladih, sastavljena od predstavnika institucija nadležnih za pitanja mladih i predstavnika omladinskog sektora, u periodu od oktobra 2015. godine do marta 2016. godine aktivno je radila na pripremi svih predloga dokumenata neophodnih za uspostavljanje i funkcionisanje Kancelarije.

Sedište RYCO biće u Tirani (Albanija), a pet lokalnih kancelarija u drugim zemljama. Strukturno je predviđeno da RYCO ima Upravni odbor (6 ministara nadležnih za pitanja mladih i 6 omladinskih predstavnika), Savetodavni odbor (predstavnicima donatorske zajednice, civilnog društva, međunarodne zajednice itd.) i Sekretarijat kao operativno telo.

su propustili da pomenu članove Radne grupe za osnivanje RYCO, koji su uradili najveći deo posla u vezi s formiranjem te institucije. Radnu grupu su većim delom činili predstavnici civilnog društva, tj. različitih organizacija mladih ili onih koje se bave mladima. Iz izveštaja i reakcija balkanskih političara čitaoci, gledaoci i slušaoci medija nisu mogli da doznaju čime će se ova kancelarija zaista baviti, koje su njene nadležnosti i kada će početi sa radom. Umesto toga, u prvi plan je stavljeno pitanje ko je predložio osnivanje Kancelarije, kao i ko će biti njen finansijer.

Forum civilnog društva

Na samitu Zapadnog Balkana u Beču prošle godine predstavnici organizacija civilnog društva (OCD) sa Balkana su, prvi put, dobili mogućnost da se uključe u Berlinski proces. U susret Samitu u Parizu postavilo se legitimno pitanje kako organizacije civilnog društva iz ovog regiona mogu da doprinesu nastavku i unapređenju ove važne inicijative. U međuvremenu održani su brojni skupovi, forumi i konferencije, koji su imali cilj da ojačaju kapacitete aktera civilnog društva, sa željom da formulišu zajednički stav u pogledu nastavka puta zacrtanog na samitima u Berlinu i Beču, kao i da uspostave trajniji forum koji će omogućiti OCD da sarađuju i razvijaju dijalog sa političkim liderima i vladama.

Dvodnevni Forum civilnog društva u Parizu zajedno su organizovali Evropska alternativa, ERSTE fondacija, Evropski fond za Balkan, Friedrich Ebert fondacija, Građani za Evropu i Charles Léopold Mayer fondacija. Forum je okupio oko 100 aktivista i predstavnika civilnog društva iz čitave Evrope radi formulisanja preporuke za budućnost evropskog projekta i integracija zemalja Zapadnog Balkana. Cilj foruma bio je da se uspostavi stalni proces dijaloga civilnog društva i saradnje širom zemalja Zapadnog Balkana i Evrope. Forum se bavio temama iz oblasti politika koje su ocenjene kao prioritete: migracija, klimatske promene, bilateralni sporovi i saradnja mladih, kao i pitanjima demokratskog upravljanja.

U okviru foruma organizovane su i brojne radionice i dijalozi sa evropskim parlamentarcima iz različitih država i sa različitim političkim uverenjima. Mediji u regionu nisu izvestili da na Forumu civilnog društva nije bilo nijednog predstavnika vlade bilo koje države Zapadnog Balkana. Na kraju foruma preporuke su predstavljene Harlemu Desiru, državnim sekretaru za evropske poslove Francuske Republike i Sebastian Kurcu, ministru spoljnih i evropskih poslova Republike Austrije. Ove preporuke su odgovor na izazove koji stoje na putu daljeg razvoja i evropskih integracija ne samo zemalja regiona nego i malo šireg prostora koji obuhvata i pojedine države članice Evropske unije, bez obzira da li su uključene u Berlinski proces.

Za ostvarivanje oba cilja Berlinskog procesa, pristupanje zemalja Zapadnog Balkana EU i dobrosusedskih odnosa, značaj i uloga civilnog društva ne sme da se dovede u pitanje. Za dobrobit građana celog regiona ključna je saradnja sva tri stuba – vlada država Zapadnog Balkana, privrede, civilnog društva i medija, gde će jedni odlučivati, drugi implementirati, treći kontrolisati, izveštavati, dizati svest građana o značaju procesa. Nadam se da će događaj u Rimu 2017. godine biti mnogo inkluzivniji za sva tri stuba procesa.

Nemanja Todorović Štiplija, glavni i odgovorni urednik portala European Western Balkans i učesnik Forumu civilnog društva u Parizu

OTVORENA POGLAVLJA 23 I 24 U PREGOVORIMA SRBIJE O PRISTUPANJU EU

Odluka o otvaranju pregovaračkih poglavlja 23 i 24 doneta je 18. jula 2016. godine na Trećoj međuvladinoj konferenciji u Briselu. Ova odluka doneta je u skladu sa predstavjenim zajedničkim pozicijama Evropske unije za poglavlja 23 i 24, kao i na osnovu predstavljenih pregovaračkih pozicija Srbije za ova dva poglavlja.

Pregovaračke pozicije sadrže opis institucionalnog i zakonodavnog okvira Srbije u oblasti pravosuđa i osnovnih prava (Poglavljje 23) i pravde, slobode i bezbednosti (Poglavljje 24), kao i aktivnosti koje je potrebno da zemlja preduzme kako bi se u ovim oblastima uskladila sa pravnim tekovinama EU. Zakonodavstvo Republike Srbije, kojim se reguliše oblast obuhvaćena Poglavljem 23 i Poglavljem 24, delimično je usklađeno sa pravnim tekovinama EU, dok postoji potreba i za daljim unapređenjem institucionalnog okvira. Strateški okvir za aktivnosti u ovoj oblasti podrazumeva akcione planove za pregovore o Poglavlju 23 i Poglavlju 24, kao i relevantne nacionalne strategije i akcione planove.

Merila (eng. *Benchmarks*) koja je neophodno prethodno ispuniti da bi došlo do otvaranja i/ili zatvaranja konkretnog poglavlja za pregovore mogu imati različite forme, kao što su zahtevi za usvajanje strategija i akcionih planova, zahtevi za ispunjavanje ugovornih obaveza sa EU – pre svega sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, te zahtevi o usvajanju zakona i podzakonskih akata. Merila mogu biti revidirana ili dopunjena, naročito u slučajevima kada država dugo pregovara, a u međuvremenu EU usvoji nove propise u toj oblasti. Merila za otvaranje poglavlja (eng. *Opening Benchmarks*) i merila za zatvaranje poglavlja (eng. *Closing Benchmarks*) prvi put su uvedena za Hrvatsku. Prelazna merila (eng. *Interim Benchmarks*) za posebno osetljiva Poglavlja 23 i 24 prvi put su uvedena za Crnu Goru kako bi se jasnije mogao pratiti napredak u ostvarivanju reformi i procesa usklađivanja zakonodavstva u ovim bitnim oblastima, i tek nakon njihovog ispunjenja definišu se merila za zatvaranje poglavlja. Vreme za ispunjavanje merila: 1–2 godine za prostija i 3–4 godine za složenija poglavlja. Osnovne funkcije merila: postavljanje jasnih standarda, povećanje efikasnosti pregovora, osiguranje sprovođenja usvojenih zakona, smernica u vođenju pregovora, dokaz spremnosti – spremnost za izazove članstva, pomoć u završnoj fazi – ratifikacija Ugovora o pristupanju i potvrda individualnog pristupa (eng. *tailor made*).

Zajednička pozicija EU za Poglavlje 23 (Pravosuđe i osnovna prava) i Poglavlje 24 (Pravda, sloboda i bezbednost)

U Zajedničkoj pregovaračkoj poziciji EU za Poglavlje 23 i Poglavlje 24 EU konstatuje da Srbija treba da nastavi da ostvaruje napredak u pogledu usklađivanja sa pravnim tekovinama EU iz Poglavlja 23 (Pravosuđe i osnovna prava) i Poglavlja 24 (Pravda, sloboda i bezbednost), ali da je neophodno da ispuni određena prelazna merila (eng. *Interim Benchmarks*) pre preduzimanja sledećih koraka u pregovaračkom procesu u vezi sa Poglavljem 23 i Poglavljem 24.

U Poglavlju 23 Srbija ima 50 prelaznih merila, a u Poglavlju 24 njih 43. Ta merila uključuju zakonodavno usklađivanje, snažne mehanizme monitoringa, institucionalne aranžmane, stvarne rezultate u sprovođenju reformi i odgovarajuće administrativne kapacitete i resurse za sprovođenje pravnih tekovina EU u tim poglavljima. Podsetimo, Crna Gora je imala 45 prelaznih merila u Poglavlju 23, a u Poglavlju 24 njih 38.

Prelazna merila za Poglavlje 23 (Pravosuđe i osnovna prava):

21 merilo za oblast pravosuđe
15 merila za oblast osnovna prava
14 merila za oblast borba protiv korupcije

Prelazna merila za Poglavlje 24 (Pravda, sloboda i bezbednost):

13 merila za oblast borba protiv organizovanog kriminala i policijska saradnja (uključujući 12 podmerila)
9 merila za oblast legalnih i iregularnih migracija
5 merila za oblast spoljne granice i Šengen
5 merila za oblast borba protiv droga
5 merila za oblast pravosudna saradnja sa građanskim, trgovinskim i krivičnim stvarima (uključujući 3 podmerila)
3 merila za oblast azil (uključujući 12 podmerila)
2 merila za oblast vizna politika
1 merilo za oblast borba protiv terorizma

SNAŽNA PODRŠKA SLOVAČKOG PREDSEDNIŠTVA EU ZA NASTAVAK PROCESA PROŠIRENJA

Neformalni sastanak ministara i državnih sekretara zaduženih za evropske poslove u okviru slovačkog predsedništva EU održan je 24. i 25. jula 2016. godine u Bratislavi. Nastavak proširenja Unije, migrantska kriza i strategija komunikacija bile su ključne teme neformalnog skupa, gde su pored predstavnika zemalja kandidata učestvovali i evropski komesar za susedsku politiku i proširenje Johannes Han i predstavnici Slovačke, koja je početkom jula preuzela šestomesečno predsedavanje Savetom EU.

U fokusu razgovora bili su politika proširenja EU i aktuelni izazovi s kojima se suočavaju države u procesu pristupanja Uniji. U tom kontekstu ponovljena je snažna podrška aktuelnog predsedništva za nastavak procesa proširenja i preneto očekivanje da se započete reforme intenziviraju i ubrza napredovanje prema članstvu. Razgovarajući o strategiji komunikacija u oblasti evropskih integracija, učesnici sastanka složili su se da je važno da se građanima predstave koristi od procesa i da, uprkos svim izazovima sa kojima se suočava, EU ostaje najbolje mesto za život i rad.

Predstavnici Crne Gore, Albanije, Makedonije, Srbije i Turske preneli su snažnu odlučnost svojih država za nastavak kvalitetnog sprovođenja reformskih procesa koji će ih približiti evropskom kvalitetu života i osigurati buduće članstvo u EU. U tom pravcu su se saglasili da prioriteta aktuelnog predse-

Foto: eu.me

davanja Unijom, kao i poruke sa nedavno održanog Samita u Parizu, predstavljaju dodatni impuls za jačanje regionalne saradnje i sprovođenje veoma kompleksnih i zahtevnih reformi iz procesa pristupanja.

PREPORUČUJEMO

Istraživanje Eurobarometra 2016 – Evropska komisija je objavila prolećno istraživanje Eurobarometra za 2016. Iz njega je vidljivo da Evropljani smatraju da su imigracija i terorizam najveći izazovi s kojima je trenutno suočena EU te da podržavaju političke prioritete Evropske komisije.

Novo mere Evropske komisije za unapređenje poreske transparentnosti radi suzbijanja utaje i izbegavanja plaćanja poreza u EU.

NOVI RASPORED PREDSEDAVANJA EU

Savet EU je 26. jula 2016. godine doneo odluku kojom se utvrđuje revidirani raspored prema kojem će države članice predsedati Savetom EU do 2030.

Umesto Velike Britanije Estonija će preuzeti predsedavanje EU u drugoj polovini 2017. godine. Naime, Velika Britanija je zvanično odustala od predsedavanja kako bi se usredsredila na pripreme za istupanje iz EU, što je prva konkretna posledica referenduma na kojem su se građani izjasnili za istupanje iz EU. U kalendar predsedavanja uneta je i Hrvatska, koja će prvi put tu dužnost preuzeti 2020.

Članice EU zvanično su potvrdile i da se redosled predsedavanja neće menjati, već će se ići ranije utvrđenim redosledom. Kao što će Estonija svoje planirano predsedavanje pomeriti za šest meseci unapred da bi popunila britanski termin, isto će činiti i druge zemlje na listi za predsedavanje, što je dužnost na kojoj se smenjuju na šest meseci.

Rotirajuće šestomesečno predsedavanje u julu je preuzela Slovačka, a od januara 2017. Unijom će predsedavati Malta.

Foto: Zvanična internet-prezentacija slovačkog predsedavanja Savetom EU

Revidirani raspored predsedavanja Savetom EU do 2030. godine

Država članica EU	Mesec	Godina
Malta	januar–jun	2017
Estonija	jul–decembar	2017
Bugarska	januar–jun	2018
Austrija	jul–decembar	2018
Rumunija	januar–jun	2019
Finska	jul–decembar	2019
Hrvatska	januar–jun	2020
Nemačka	jul–decembar	2020
Portugalija	januar–jun	2021
Slovenija	jul–decembar	2021
Francuska	januar–jun	2022
Češka Republika	jul–decembar	2022
Švedska	januar–jun	2023
Španija	jul–decembar	2023
Belgija	januar–jun	2024
Mađarska	jul–decembar	2024
Poljska	januar–jun	2025
Danska	jul–decembar	2025
Kipar	januar–jun	2026
Irska	jul–decembar	2026
Litvanija	januar–jun	2027
Grčka	jul–decembar	2027
Italija	januar–jun	2028
Letonija	jul–decembar	2028
Luksemburg	januar–jun	2029
Holandija	jul–decembar	2029
Slovačka	januar–jun	2030
Malta	jul–decembar	2030

POGLAVLJE 7 – PRAVO INTELEKTUALNE SVOJINE

Osnovni cilj propisa Evropske unije u oblasti prava intelektualne svojine jeste doprinos stvaranju povoljnog ambijenta za poslovanje na unutrašnjem tržištu. Nosioци prava intelektualne svojine na unutrašnjem tržištu ostvaruju povoljniji položaj u odnosu na konkurenciju na taj način što im ona omogućavaju da štite svoje proizvode i usluge od neovlašćenog korišćenja, kopiranja i zloupotrebe, odnosno da upravljaju tim pravima kao svojinom. Intelektualna svojina podrazumeva autorsko i srodna prava, kao i pravo industrijske svojine.

Autorsko i srodna prava stiču se samim činom stvaranja autorskog ili srodnog dela (umetničkog, naučnog ili dela tehničke prirode) i njihovim iznošenjem ili izvođenjem, tako da za njihovu zaštitu nije potrebno sprovesti formalni postupak, niti je potrebna prethodna objava dela. Ciljevi harmonizacije određenih aspekata autorskih i srodnih prava su prilagođavanje zakonskih propisa tako da odražavaju tehnološki napredak i prenošenje glavnih međunarodnih obaveza u pravo EU koje proističu iz ugovora o autorskim i srodnim pravima, koji su usvojeni u okviru Svetske organizacije za intelektualnu svojinu (WIPO).

Pravo industrijske svojine odnosi se na zaštitu izuma patentom, zaštitu proizvoda i usluga žigom, zaštitu spoljnog izgleda proizvoda dizajnom, zaštitu razlikovanja specifičnih proizvoda i usluga posebnih kvaliteta koji su uslovljeni područjem nastanka i oznakom geografskog porekla. Jedan od važnih elemenata sistema patenata EU je pristupanje Evropskoj konvenciji o patentima i Evropskoj patentnoj organizaciji (EPO). Specifične odredbe primenjuju se na biotehnoške izume. Pravna tekovina EU takođe utvrđuje pravila na nivou EU za zaštitu industrijskog dizajna i Evropskog sistema zaštite žigova i industrijskog dizajna.

Direktiva koja se odnosi na sprovođenje prava intelektualne i industrijske svojine zahteva od svih država članica EU da primene efikasna i proporcionalna pravna sredstva protiv onih lica koja se bave krivotvorenjem proizvoda i piraterijom, čime se stvaraju jednaki uslovi za nosioca prava u EU. Carinska uprava ima važnu ulogu u prevenciji stavljanja u promet proizvoda kojima se krše autorska prava i prava industrijske svojine. Dalje, EU je član Svetske trgovinske organizacije, koja sprovodi Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (TRIPS). Usaglašenost s pravnom tekovinom u oblasti intelektualne svojine zahteva adekvatne kapacitete i sprovođenje. Posebno je naglašena potreba za odgovarajućim administrativnim strukturama, uključujući nacionalno telo u čijoj nadležnosti je prijem zahteva za zaštitu u svim oblastima koji se tiču prava intelektualne svojine (IRP). Nadležne institucije trebalo bi da dobiju odgovarajuću obuku u vezi s pravom intelektualne svojine.

KOJA JE KORIST ZA SRBIJU?

- Veća pravna sigurnost
- Stimulacija stvaralaštva
- Ubrzanje tehnološkog razvoja
- Suzbijanje piraterije

Posledica usklađivanja sa evropskim zakonodavstvom u oblasti intelektualne svojine za Republiku Srbiju će biti veća pravna sigurnost i delotvornije sprovođenje prava intelektualne svojine, što će omogućiti poboljšanje prometa roba i usluga, kao i ubrzanje tehnološkog razvoja i stimulaciju stvaralaštva. Zaštita intelektualne svojine podjednako je važna i za mala i srednja preduzeća, ali i za pojedinačne stvaraоce, koji će na ovaj način biti zaštićeniji, a intelektualna svojina biće tretirana kao i svaka druga vrsta svojine.

(Brošura „Pregovaračka poglavlja – 35 koraka ka EU“, EU info-centar i Pregovarački tim za vođenje pregovora o pristupanju Srbije EU)

Saznaj više:

Zavod za intelektualnu svojinu
Kancelarija za harmonizaciju sa unutrašnjim tržištem
Svetska organizacija za pravo intelektualne svojine

Beogradska otvorena škola
Centar za evropske integracije

Masarikova 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs i cei@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: facebook.com/bos.cei
S: twitter.com/CEI_BOS

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

Podržano od strane Evropske
unije u okviru programa
„Evropa za građane i građanke”

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten
„Progovori o pregovorima” prijavite se [OVDE](#).

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije
– molimo Vas da nas kontaktirate odgovorom na mejl
eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome kako
možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko
smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili
ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće možete nam
to javiti odgovorom na ovu [poruku](#).

Ukoliko želite da primete informacije o specifičnim
poglavljima u okviru procesa pregovara Srbije sa EU
popunite **Upitnik**, koji se nalazi na sledećem [LINKU](#).